

6. Feltétlenül értékelendő az, hogy a megkérdezettek kétharmada nem siet „túladni” egy-egy olvasmányon; az olvasás közbeni és utáni töprengés, a könyv mondanivalóján való elgondolkodás tűnik jellemzőnek a diákság túlnyomó többségére.

7. Az aktívabb, értelmező, jegyzetelő, az olvasásra több energiát fordító olvasásmód távolról sem mondható általános érvényűnek iskolánk tanulóinál.

(Folytatjuk.)

SZILBEKNÉ CSEH GYÖRGYI

főtanácsos tanár

Kölcsey Ferenc Általános Iskola

Győr

Az iskolák irányításáról, tevékenységük átgondolt népszerűsítéséről a kedvező kép megteremtése érdekében

Napjainkban, amikor a hatékonyság és a minőség kulcsfontosságú tényezőkké váltak az iskolák életében, a vezetők nap mint nap azzal a kérdéssel találják szemben magukat, hogyan lehetne vezetni, irányítani, menedzselni az intézetet úgy, hogy a legkedvezőbb eredményeket ériék el. Az oktatási intézmény alapvető érdeke, hogy a közvéleményben, az egyénekben kedvező kép alakuljon ki róla, hiszen minél több diákot tud megnyerni és megtartani, annál több támogatást, annál több jó tanárt fog szerezni.

Az oktatási rendszerek drámai változásokon mentek keresztül a XX. század második felében, és ez a folyamat ma sem ért véget. Kétségtelen, hogy az oktatás számára a legjelentősebb kihívást a 70-es évek óta szűkülő költségvetési támogatás jelenti. Az 1970-es évek olajválságainak hatására elindult gazdasági hanyatlás, recesszió kikényszerítette a korábbi finanszírozási rendszer megváltozását.

A finanszírozás válságát növelte és napjainkban is növeli a demográfiai hullámvölgy. Míg 1940-ben 50 ezer pedagógus volt hazánkban, addig napjainkban 170 ezer, közben a gyereklétszám csökken.

Megváltozott az oktatási rendszerek irányítása. Napjainkban, 1990 óta decentralizált vezetés a jellemző, amely azt jelenti, hogy új egyensúly van kialakulóban a helyi és központi hatalom között. Megnőtt az intézmények önirányítási joga, növekedett az irányítás demokratikus jellege, megjelent az önkormányzati vagy más fenntartói és szülői részvétel, dominancia.

A változások egyik legfontosabb tényezőjeként kell megemlítenünk a túlszabályozás megszüntetését, a deregulációt, amely a keret jellegű szabályozásban ölt testet. Ez lehetőséget ad a helyi sajátosságok, értékek és hagyományok beépítésére.

Növeli az intézmény alkalmazkodóképességét és adaptivitását. Ugyanakkor mozgósítja a helyi szellemi, anyagi és fizikai erőforrásokat, amely megújuláshoz, innovációhoz vezet. A pedagógiai megújulás a megváltoztatandóból indul ki. Az intézmény szolgáltatásait igénybe vevők elégedetlensége az egyik legerősebb mozgósító erő az innovációk elindításának.

Az előbb felsoroltak: a finanszírozás, az expanzió (terjeszkedés), a dereguláció, a globalizáció (a teljességre törekvés), a decentralizáció, a piaci mechanizmusok... együttesen eredményezték az oktatási rendszerek változását. Leginkább azt, hogy az oktatás szolgáltatás-

ként jelenik meg, versenyhelyzet alakul ki az iskolák között, fontos a klientúra, az igénybevevők elvárásainak megjelenése. Az intézmény jövője függ attól, hogy tud-e alkalmazkodni a piaci mechanizmusokhoz, az új társadalmi elvárásokhoz.

A gazdasági szférából ismert fogalmak lesznek a mozgatórugói a modern oktatási rendszereknek: a terjeszkedés, a piaci mechanizmusok, a minőségbiztosítás, és mindenekelelt a hatékonyság és a minőség, az igények felmérése, elemzése (marketing). A versenyhelyzetre való felkészülés elmaradhatatlan „kellékei”: az oktatásmarketing, a public relations (PR), az imázs. A címben ezeket a fogalmakat magyarosított formában igyekeztünk – a közérthetőség érdekében – megadni.

A modern oktatási rendszerekben történt változások következménye, hogy megváltozott az iskolának a környezethez való viszonya. Fontos, hogyan reagál az iskola a környezeti, külvilági hatásokra. Nyitott módon viselkedik-e, vagy éppen ellenkezőleg, inkább zárt rendszerként funkcionál, azaz törekszik a kívülről jövő hatások kiszűrésére, és kifelé sem ad hírt, információt tevékenységéről. A pozitív imázs vonzza, a negatív taszítja a fogyasztókat. Jellemző például, hogy az azonos oktatási színvonal esetében is a városi, főleg a belvárosiak vagy a gyakorló iskoláknak kedvezőbb a megítélésük, mert magas a presztízsértékük.

A nem haszonszerzésre beállított szervezeteknek legalább kétféle közönséggel van kapcsolatuk. Ezek egyikét alkotják az ügyfelek (a tanulók az iskola esetében), a másikat pedig az alapítók vagy működtetők. Az iskola esetében nemcsak a gyerekekkel kell számolnunk, hanem szüleikkel, nagyszüleikkel, testvéreikkel, az iskola korábbi tanulóival, az iskolai tantestülettel, a fenntartóval, a munkaerőpiaccal és a következő iskolatípussal.

A nem profitorientált, vagyis nem a haszonszerzésre létesített szervezetekre (mint pl. az iskola is) az alábbiak a jellemzők:

- sokféle közönséggel van kapcsolatuk,
- sokféle céllal jellemezhetőek,
- inkább szolgáltatást, mint tárgyasult terméket kínálnak,
- működésüket a közvélemény élénk érdeklődése kíséri.

Ezért rendkívül fontos az iskola életében is a tudatos PR tevékenység, hiszen a kép az intézményről akkor is kialakul, ha mindezt az iskola nem irányítja szervezeten, ugyanis a közvélemény formál, ítél. Szűkebb és tágabb környezetünket tájékoztatni kell a valóságnak és a szervezet értékrendjének megfelelően! A Public Relations tehát egy fontos vezetési funkció az iskola életében, amellyel a külső nyilvános kapcsolatokon keresztül imázst alakítunk. Az imázs valaminek az egyéni leképezése. Az imázsépítés azt jelenti, hogy az iskola a közvélemény számára azt demonstrálja, szolgáltatása a legjobb, az intézet felelősségteljesen és konstruktívan végzi munkáját. A legkedvezőbb imázs akkor alakul ki, ha az iskola magasan teljesít, megelégedést vált ki, és erről az eredményről kellőképpen informálja a közönséget. „Tégy jót, és beszélj róla!” – szól a PR legfontosabb jelmondata.

A PR feladata, hogy megszerezze és megtartsa azoknak az embereknek a megértését és rokonszenvét, megbecsülését, akiknek a véleménye közvetlenül vagy közvetve befolyásolja az intézet helyzetét.

A PR nem alapozható becslésekre, sejtésekre. Pontosan be kell mérni a mértékadó tényezők konkrét hozzáállását az iskola feladatához, a megrendelő szülők, tanulók, fenntartók legkülönbözőbb szükségleteihez. (Lásd reprezentatív mérés az ÁMK működésével kapcsolatban).

A PR tevékenység főbb tényezői Bürger nyomán (Bp. 1989. 17. p.):

- sajtóbeszélgetések, nyílt napok, kiállítások
- művelődési programok
- brossurák, szórólapok, videofilmek, transzparenszek
- publikációk

– saját újság, házi folyóirat.

Az eszközök sorában találjuk még az ismertető prospektusokat, kiállításokat, nyitott kapuk napját, a névadóhoz kapcsolódó kirándulásokat, videofilmeket.

Az iskola szervezeti kultúrájának materiális megnyilvánulásai Csapó Judit–Csécsei Béla nyomán:

- azonos tornadressz, póló, oklevél, embléma, zászló, festmény
- jelképek, mottók, idézetek és egyenruhák.

Tóth Tiborné a Public Relations eszközök csoportosításakor a következőket sorolja fel.

Publikációk:

- Évkönyvek
- Szakmai folyóiratok
- Szórlapok
- Tájékoztatók

Egy felmérés tanulságai

Az iskola névadójával kapcsolatban tíz kérdést tettem fel a négy évfolyam tanulóinak. Ezek a kérdések kapcsolódtak a tanórán elsajátított ismeretekhez, a névadóhoz kapcsolódó ünnepi megemlékezéshez, a Petőfi-kultuszhoz, valamint a sajtóból szerzett Petőfi-képet romboló szenzációhajhászshoz.

1. Szerinted hány iskola viseli Petőfi nevét?

Évfolyam – tanulók száma	Iskolák száma 0–5 iskola	Iskolák száma 6–10 iskola	Iskolák száma 11–100 iskola	Iskola száma 100-nál több iskola
5. évfolyam (20 fő)	5	7	5	3
6. évfolyam (25 fő)	0	4	14	7
7. évfolyam (23 fő)	3	4	11	5
8. évfolyam (22 fő)	1	6	15	0

Az Országos Petőfi Társaság ötvenkettő általános iskolát regisztrált. A 8. és 6. évfolyamosok 11–100 közötti válasza közelíti meg leginkább a helyes választ. A táblázat tanulsága szerint a tanulók nem rendelkeznek megfelelő ismerettel a Petőfi nevet viselő iskolák számáról és azok találko-zójáról, pedig a Társulat több éve kiterjesztette a diákok részére is az országos találkozó és fórum lehetőségét.

2. Tudod-e, mikor vette fel iskolánk Petőfi nevét?

	Nem tudom	1970-es évek	1980-as évek	1990-es évek
5. évfolyam	6	5	6	3
6. évfolyam	9	10	5	1
7. évfolyam	11	6	5	1
8. évfolyam	4	7	7	4

Az iskola múltja és története nem eléggé ismert a tanulók körében. A megkérdezett 90 főből 30 fő, vagyis egyharmada nem tudja a névadás időpontját. Csupán 28 fő, tehát megközelítőleg egyharmad jelöli meg helyesen az 1970-es éveket. Az iskola kétszáz éves évfordulója kapcsán érdemes lenne kitérni az utolsó harminc év történetére. A honismereti szakkör tagjai felkereshetnék a még élő akkori tanárokat, akik visszaemlékezésükkel gazdagíthatnák az iskolatörténetet.

3. Hány nyelvre fordították le Petőfi verseit?

	5–10 nyelv	11–100 nyelv	101–300 nyelv	500 nyelv
5. évfolyam (20 fő)	7	9	3	1
6. évfolyam (25 fő)	9	6	3	7
7. évfolyam (23 fő)	6	6	2	9
8. évfolyam (22 fő)	4	7	5	6

Már irodalomtörténeti ismereteink szerint félszáznál több nyelvre fordították le Petőfi verseit. 28 fő, vagyis itt is a megkérdezettek egyharmada van tisztában a realitásokkal. Érdekes, hogy az ötödik évfolyamosok valóságosabban nyilatkoznak, mint a 8. osztályosok.

4. Hány Petőfi verscímet tudnál felsorolni? (a felső sor adatai)

5. Hány verset tudnál kívülről elmondani? (az alsó sor adatai)

8. évfolyam: 10, 10, 5, 7, 5, 20, 20, 3, 15, 15, 10, 20, 10, 18, 23, 8, 10, 23, 15, 10, 10, 4.
4, 5, 2, 1, 1, 5, 1, 6, 3, 2, 3, 2, 7, 3, 3, 2, 5, 5, 6, 2, 2, 4.

7. évfolyam: 5, 6, 4, 8, 4, 4, 10, 3, 4, 5, 6, 8, 7, 12, 5, 5, 8, 6, 6, 10, 10, 7, 6.
5, 4, 4, 2, 2, 2, 4, 2, 3, 3, 3, 3, 4, 6, 5, 2, 5, 4, 2, 4, 6, 7, 3.

6. évfolyam: 6, 10, 9, 18, 10, 10, 9, 6, 10, 10, 4, 10, 7, 10, 6, 7, 10, 18, 6, 10, 9, 7, 5, 10, 5.
2, 3, 3, 4, 3, 4, 2, 2, 3, 5, 0, 4, 3, 3, 0, 5, 5, 2, 4, 5, 2, 4, 2, 4, 5.

5. évfolyam: 10, 8, 5, 6, 20, 9, 8, 4, 8, 6, 3, 4, 2, 10, 11, 10, 5, 5, 7, 4, 8.
2, 5, 4, 3, 5, 4, 3, 3, 2, 2, 2, 1, 1, 5, 2, 4, 3, 2, 5, 4.

A legkedvesebb és legismertebb versek a tanulók körében: Nemzeti dal, Atyám tyúkjá.

A 4. és 5. kérdés tanulsága, hogy az életkor előrehaladtával nő a Petőfi-versek címeinek ismerete. A legtöbb verscím, 23, amit egy nyolcadik osztályos tanuló jelöl meg. Viszont elkeserítő, hogy a 90 tanuló közül egy sincs, aki 10 Petőfi-verset tudna elmondani kívülről. A magyartanároknak tudatosabban kellene az elkövetkezőkben a kerettanterv adta lehetőségekkel élni. Tananyagukban, követelményrendszerükben hangsúlyozott szerepet kaphatna a Petőfi-kultusz.

6. Fel tudnád sorolni, hogy iskolád mely vonásaiban őrzi Petőfi emlékét?

(A tanulók által adott válaszok gyakorisági sorrendben)

- Az iskola nevében
- Petőfi emlékfal (aula)
- Petőfi-vetélkedő (március 15-én)
- Petőfi-díj
- Petőfi-futás
- Petőfi-tabló a magyarteremben
- Petőfis póló
- Petőfi-séta (kirándulás Győrben és Budapesten)
- Petőfi-logó a pólón.

7. Te mit tennél, hogy jobban kifejeződjön a névadó iránti tisztelet?

A tanulók 70%-a javasolja, hogy az iskola homlokzatára kívülről is rá kellene festeni a híres költő nevét.

- A 6. évfolyamosok között pedig az fogalmazódott meg, hogy rendezzen az iskola Petőfi nevével fémjelzett, a mai kor gyermekét érdeklő témában versíró pályázatot.
- A 3. leggyakrabban előforduló javaslat az, hogy az iskola épülete előtti parkban állítsanak fel Petőfi-szobrot, amit megfelelő alkalmakkor koszorúzzunk meg.
- Felmerült 3 tanulónál a Petőfi-szoba ötlete, ahol Petőfi korából származó tárgyak idéznék fel a kor hangulatát.
- S még egy megszívlelendő tanács: készüljön a tanulóknak Petőfi-versekből egy válogatott kötet.
- Több rendhagyó irodalomórán hallgathassák Petőfi verseit.

8. Számokra jelent valamit az, hogy Petőfi nevét viselő iskolába jársz?

„Nekem sokat jelent ez, mert Petőfit példaképnek tekinti az ország, a szülőhelye és én magam is.” (7. o. tanuló)

„Örülök, hogy Petőfi nevét viseli az iskola. Petőfi nekem nagyon sokat jelent, mivel ő a kedvenc költőm.” (6. o. tanuló)

„Igen, mert számomra Petőfi egyik kedvenc költőm. Szerintem gyönyörű és forradalmi verseivel meghódította a magyar nemzetet.” (8. o. tanuló)

„Én ragaszkodom ehhez a névhez.” (5. o. tanuló)

„Nagyon örülök, hogy ilyen hazaszeretőről kapta a nevét az iskolám.” (5. o. tanuló)

„Ragaszkodom ehhez a névhez, mert őrá nagyon büszke lehet az egész ország, és gyönyörű verseket írt.” (8. o. tanuló)

„Örülök, hogy Petőfi nevét viseli az iskolám, mert az ő életét jobban tudom, több mindent tudok róla, mint bármelyik más költőről.” (8. o. tanuló)

9. Milyen más nevet választanál ennek az iskolának?

Örömmel írhatjuk, hogy a tanulók 97%-a ragaszkodik ehhez a névhez. Érdekes, hogy aki megváltoztatná, az is a reformkorból választana nevet az iskolának.

„Talán Széchenyi István nevét adnám az iskolának, mert ő volt a legnagyobb MAGYAR”. (8. o. tanuló)

„Nem szívesen változtatnám meg, de ha muszáj, akkor Arany János nevet adnék.” (6. o. tanuló)

10. Mi a véleményed a barguzini Petőfi-kutatással kapcsolatban?

Nagyon reális, okos válaszokat írtak a tanulók. A televízióból és újságokból értesültek legtöbben:

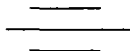
„Hallottam már róla a TV-ből. Véleményem szerint így is – úgy is meghalt. Valóban jó lenne, ha a legnagyobb magyar költő „teteme” itthon lenne, de ennek nem is nagyon van valóság-alapja.” (6. o. tanuló)

„Nem szabad felbolygatni a múltat.” (8. o. tanulók)

„Az újságban hallottam ezt, és az a véleményem, hogy hagyják békében ezt a legendát.” (8. o. tanuló)

„Persze én is szeretném megtudni, hogy Petőfi tényleg a csatában halt-e meg, vagy tovább élt más vidéken. De ezért még nem kell egy híres család kriptáját felnyitni.” (5. o. tanuló)

„Jó lenne megtudni az igazságot, de a halottakat nem szabad zargatni.” (8. o. tanuló)

CSILLAGNÉ ZSOLDOS ERZSÉBET – TÓTH CSILLA
logopédus magyar nyelv és irodalom
Kossuth Lajos Általános Iskola
Kisújszállás

Kommunikációfejlesztő tréning az általános iskola felső tagozata számára

*„Csak játék? Lehet, de jó nagyon.
Lelket öntünk kőbe, virágba, apró tárgyakra.
Csak játék? Sokkal több annál.”*
(Tolnai Mária)

Iskolánk, a kisújszállási Kossuth Lajos Általános Iskola nevelőtestülete már évek óta igyekszik csökkenteni a kommunikációs hátrányokat tanórai és tanórán kívüli foglalkozások keretében egyaránt. Tanulóink 16%-a roma származású, kb. 30%-a hátrányos, s kb. 5%-a veszélyeztetett helyzetű. Ezeknek a gyermekeknek beszéd- és nyelvi fejlődése gyakran zavart, nem kielégítő. A többi tanulóra is általában jellemző, hogy gondolataikat nehezen tudják árnyaltan kifejezni. A kommunikációs csatornák sérültek, a gesztus, a testtartás stb. visszafogott vagy szegényes. Szókincsük, grammatikai készségük elmarad az életkori átlagtól, mely a beszéd tartalmi oldalának sérülésével jár. Napjainkban az olvasás háttérbe szorul, az olvasás- és íráskészség, az olvasott szöveg megértése egyre inkább a fejlesztendő területek közé tartozik. Ezeket a problémákat fokozottabban érzékeljük, és szinte az egész társadalmat érintő jelenségnek tekintjük.

Tapasztalataink szerint felső tagozaton egyre kevesebb lehetőségük és idejük van a szaktantárgyakat oktató pedagógusoknak a nyelvi kompetenciák megerősítésével, elmélyítésével foglalkozni, ugyanakkor a követelmények megkövénjék, hogy a beszéd tartalmi és formai oldala, az olvasás- és írástechnika, az olvasás és írás információt szerző és közlő szerepe fejlődjön.

Nevelőtestületünk nemcsak az ismeretek, a tudás közvetítését, a készségek kialakítását tartja fontosnak, hanem azt is, hogy érzelemgazdag tartalmakat nyújtson a tanulók számára.

A mai társadalomban rendkívül fontos, hogy az emberek jól, pontosan fejezzék ki magukat. Csak az tud színeket, érzelmeket belevinni a kommunikációba, aki jól ismeri az anyanyelvét, aki